

Anarcho-Biblioteka

Chrześcijański anarchista kontra technologiczne społeczeństwo

Anonim

Anonim

Chrześcijański anarchista kontra technologiczne społeczeństwo

7 marca 2016

[https://zielonaanarchia.files.wordpress.com/2016/03/
1400807_677883442230746_1055094290_o1.jpg?w=280&h=396](https://zielonaanarchia.files.wordpress.com/2016/03/1400807_677883442230746_1055094290_o1.jpg?w=280&h=396)

pl.anarchistlibraries.net

7 marca 2016

Czy możliwe jest połączenie chrześcijaństwa z anarchizmem i w dodatku ukierunkowanie takiej hybrydy na bezkompromisowo antytechnologiczną ścieżkę?

Okazuje się, że tak, a dokonał tego francuski myśliciel i pisarz Jacques Ellul (1912-1994). Nie sposób w tym miejscu zająć się całokształtem jego myśli, ale na kanwie wywiadu, który prezentujemy poniżej, poświęćmy trochę uwagi krytyce technologii, a szczególnie jej motywom.

Otóż Ellul właśnie w „maszynie” widzi praprzyczynę kryzysu ludzkości, a zatem nie odrzuca on cywilizacji en bloc, jak czynią to prymitywiści. Z historyzoficznego punktu widzenia, dla Ellula przełomem w dziejach jest koniec średniowiecza, kiedy to technologia wymknęła się spod kontroli. Do tej pory była ona ujarzmiona przez zasady, głównie religijne, zarówno chrześcijańskie, jak i te wywodzące się z tradycyjnych wierzeń ludowych. Przykładowo:

„W niektórych cywilizacjach zakazane były prace w ziemi z żelaznymi narzędziami, ponieważ Ziemia była uważana za matkę i nie można było jej ranić w żadnym razie ciężkimi przedmiotami”.

Brzmi archaicznie? Zapewne, ale dla Ellula było to świadectwo sakralnego charakteru natury, a ludzie zawsze szanują to, co uznane jest powszechnie za święte. Jednocześnie jednak, jak zauważa w wywiadzie:

„Jeśli znalazła się siła, która zniszczyła te świętości (...) wtedy ta nowa siła była czczona i szanowana przez ludzi, ponieważ była wyraźnie silniejsza. Zatem nowe stawało się bardziej święte niż stare. To co jest straszne w naszym społeczeństwie to fakt, że technologia zniszczyła wszystko, co człowiek uważał za uświęcone, np. naturę. Ludzie dobrowolnie skłonili się do akceptacji technologii jako czegoś świętego. To jest naprawdę straszne. W przeszłości święte rzeczy zawsze wywodziły się z natury. Obecnie natura jest całkowicie zdesakralizowana, a technologię postrzegamy jako coś świętego. Np. ilekroć odbywa się jakaś demonstracja wszyscy są zawsze oburzeni jeśli został spalony samochód. BO ZOSTAŁ ZNISZCZONY ŚWIĘTY OBIEKT”.

Technologia nie tylko odarła naturę z jej sakralnego charakteru, ale również stopniowo rugowała z ludzkiej rzeczywistości tradycyjną „mądrość” w tejże naturze zakorzenioną. Sprzyjało temu przyspieszenie życia, do którego obliguje nas technologia:

„Wewnętrzna refleksję zastąpił refleks. Refleksja oznacza, że gdy czegoś doświadczę myślę o tym. W przypadku refleksu od razu wiesz co masz robić w danej sytuacji. Bez myślenia. Jeśli kierujesz samochodem, jadącym z prędkością 150 km/h i «myślisz», to będziesz miał wypadek. Wszystko zależy od refleksu. Jediną rzeczą, której wymaga od nas technologia to: nie myśl o tym. Użyj refleksu”.

Bezmyślny, pozbawiony tradycyjnych zasad człowiek najczęściej traci motywację do życia. Eskalacja tego zjawiska postępuje szczególnie w ostatnich czasach, a jej namacalnym efektem jest wzrost liczby samobójstw, zachorowań na depresję, ucieczek w leki lub bezrefleksyjną, ogłupiającą rozrywkę. Konkluzja: technologia, degradując naturę i likwidując tradycje wyznaczające niegdyś ludzki rytm życia, konsekwentnie dąży do unicestwienia człowieka jako takiego.

Czy jest na to ratunek? Według Ellula:

„Pytanie brzmi czy ludzie są przygotowani czy nie na przyjęcie faktu, że są zdominowani przez technologię? I do zrozumienia faktu, że technologia ich uciska, zmusza ich do przyjmowania pewnych zobowiązań i warunkuje ich? Wolność zaczyna się wtedy kiedy stają się tego świadomi. Ponieważ kiedy stajemy się świadomi tego, co determinuje nasze życie, osiągamy najwyższy poziom wolności”.

A zatem tylko „powrót do wartości i prawd, które zniknęły dzięki technologii, a które nadają życiu sens” może ocalić ludzkość.

Więcej o poglądach Ellula dowiedzie się z filmu-wywiadu „The Betrayal by Technology: A Portrait of Jacques Ellul” (1992), z którego też pochodzą wszystkie zamieszczone powyżej cytaty.

*Nakładem Oficyny „Bractwo Trójka” ukazała się książka J. Ellula „Anarchia i chrześcijaństwo” (Poznań, 2015)